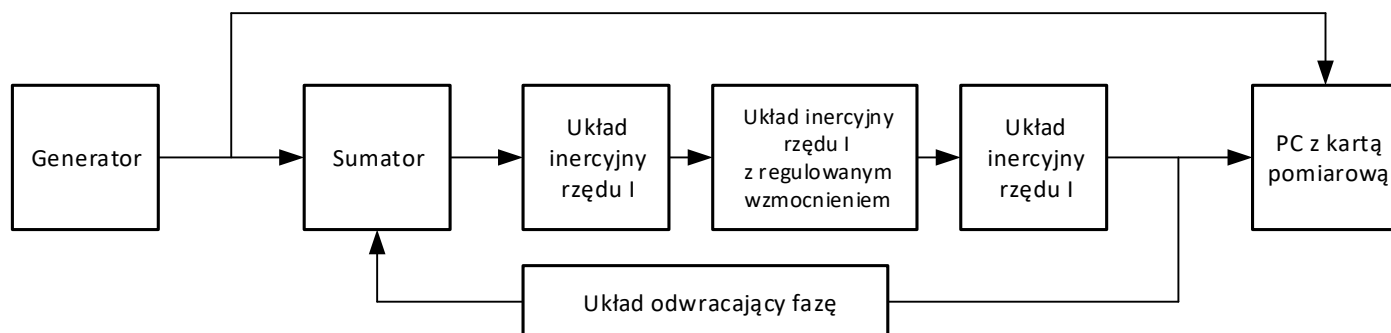

Nr grupy:	Imię i nazwisko studenta:	Ocena z pomiarów
Data wykonania ćwiczenia	Temat ćwiczenia: Badanie jakości procesów regulacji liniowych, ciągłych UAR	Ocena za sprawozdanie
	Prowadzący ćwiczenie: Dr inż. Wiktor Olchowik	Podpis prowadzącego:

Celem ćwiczenia jest zapoznanie się z kryteriami jakości regulacji.

1. Przygotowanie stanowiska laboratoryjnego.

a) Połączyć elementy stanowiska laboratoryjnego zgodnie z schematem funkcjonalnym jak na rys.1.:

Rys.1. Schemat funkcjonalny badanego UAR.

- Uruchomić komputer z kartą pomiarową, uruchomić program pomiarowy.
- Włączyć zestaw układów badanych i generator.
- Ustawić na generatorze falę prostokątną o częstotliwości około 10 Hz i dobrać amplitudę, dobrać optymalną częstotliwość próbkowania.
- Dobrac wzmacnienie układu z regulowanym wzmacnieniem tak, by oscylacje zanikały pod koniec impulsu prostokątnego.

2. Rejestracja odpowiedzi na „skok jednostkowy”.

- Zarejestrować odpowiedź UAR na pojedynczy, dodatni impuls prostokątny. W razie potrzeby kilkakrotnie powtórzyć rejestrację aż do uzyskania odpowiednich przebiegów.
- Przebieg zapisać na pulpicie komputera w folderze „Grupa”. Plik nazwać: „Nazwisko” studentów podgrupy.
- Rozłączyć sprzężenie zwrotne i pomierzyć wzmacnienie układu otwartego $K_o = \dots\dots\dots$
- Zmienić wzmacnienie lub na życzenie prowadzącego podmienić jeden z układów inercyjnych. Pokazać przebieg prowadzącemu.
- Powtarzać czynności z punktów a) – d) do momentu, aż wszyscy studenci będą mieli zarejestrowane przebiegi.

Wykonanie sprawozdania

Pomiar wskaźników jakościowych na podstawie odpowiedzi na „skok jednostkowy”.

- Indywidualny plik „Nazwisko” studenta, zawierający zarejestrowany przebieg, przenieść na wskazany komputer.
- „Wczytać” do programu Excel.
- Utworzyć wykres przebiegów: wejściowego (skoku jednostkowego) oraz wyjściowego w funkcji czasu.
- Obliczyć poniższe wskaźniki i wpisać w tabeli 1. **Wszystkie operacje w Excelu muszą być wykonane z użyciem formuł. Niedozwolone jest wpisanie jakiegokolwiek liczby z klawiatury.**

1. Pomiar uchybu ustalonego:

- Odczytać wartość składowej ustalonej $U_{we}(0)$ dla czasu $t=0$ oraz $U_{we}(t_{max})$ dla czasu końca impulsu t_{max} .
W praktyce $U_{we}(0)$ obliczyć jako średnią z około 10% próbek przed początkiem impulsu a $U_{we}(t_{max})$ obliczyć jako średnią z około 10% próbek przed końcem impulsu.
- Analogicznie odczytać wartość składowej ustalonej $U_{wy}(0)$ oraz $U_{wy}(t_{max})$.
- Obliczyć wartość skoku jednostkowego sygnału wejściowego $dU_{we}=U_{we}(t_{max})-U_{we}(0)$.
- Obliczyć wartość skoku ustalonego $dU_{wy}=U_{wy}(t_{max})-U_{wy}(0)$.
- Obliczyć wartość względną uchybu regulacji $e_u\%$.

2. Pomiar czasu regulacji (ustalania odpowiedzi):

- Obliczyć wartości $U_{wy}(t_{max})-5\%dU_{wy}$ oraz $U_{wy}(t_{max})+5\%dU_{wy}$.
- Odczytać czas t_r od początku impulsu do momentu, gdy przebieg odpowiedzi nie odbiega od składowej ustalonej o więcej niż 5%.

3. Pomiar czasu opóźnienia:

- Obliczyć $U_{wy}(0)+1/2dU_{wy}$.
- Odczytać czas t_o od początku impulsu do momentu, gdy przebieg osiąga 50% wartości składowej ustalonej.

4. Pomiar czasu narastania:

- Obliczyć $U_{wy}(0)+0,1dU_{wy}$ oraz $U_{wy}(0)+0,9dU_{wy}$
- Odczytać czas t_{10} gdy przebieg osiąga 10% wartości składowej ustalonej do momentu oraz t_{90} gdy osiąga 90% wartości składowej ustalonej.
- Obliczyć czas narastania $t_n = t_{90}-t_{10}$

5. Pomiar okresu i częstotliwości drgań własnych:

- Odczytać czas t_1 dla maksimum pierwszej oscylacji oraz t_2 dla maksimum drugiej oscylacji.
- Obliczyć okres drgań własnych $T_w = t_2-t_1$ oraz częstotliwość f_w .

6. Pomiar amplitudy pierwszej oscylacji i przeregulowania:

- Odczytać wartość napięcia dla maksimum pierwszej oscylacji U_{wy1} .
- Obliczyć amplitudę pierwszej oscylacji $U_{a1} = U_{wy1} - U_{wy}(t_{max})$.
- Obliczyć współczynnik przeregulowania $k_p = U_{a1}/dU_{wy}$ wyrażony w %.

7. Pomiar współczynnika oscylacyjności:

- Odczytać wartość napięcia dla maksimum drugiej oscylacji U_{wy2} .
- Obliczyć amplitudę drugiej oscylacji $U_{a2} = U_{wy2} - U_{wy}(t_{max})$.
- Obliczyć współczynnik oscylacyjności $k_{osc} = U_{a2}/U_{a1}$ wyrażony w %.

8. Wyniki obliczeń umieścić w tabeli 1.

Tabela 1.

Wskaźnik	Symbol	Wartość	Jednostka
Względny uchyb regulacji (na podstawie wzmocnienia K_o)	$e_u\%$		%
Względny uchyb regulacji (na podstawie przebiegów)	$e_u\%$		%
Czas regulacji	t_r		ms
Czas opóźnienia	t_o		ms
Czas narastania	t_n		ms
Okres drgań własnych	T_w		ms
Częstotliwość drgań własnych	f_w		Hz
Amplituda pierwszej oscylacji	U_{a1}		V
Współczynnik przeregulowania	k_p		%
Współczynnik oscylacyjności	k_{osc}		%

Przykładowe pytania z teorii:

1. Zdefiniuj pojęcia (lub oblicz na podstawie danych odczytanych z wykresu):

uchyb statyczny;
przeregulowanie;
czas regulacji;
czas opóźnienia;
czas narastania;
okres drgań własnych;
współczynnik oscylacyjności

2. Jak wpłynie wzrost wzmocnienia statycznego układu otwartego na:

uchyb statyczny;
przeregulowanie;
czas regulacji;
czas opóźnienia;
czas narastania;
współczynnik oscylacyjności

3. Omów kryteria całkowite jakości regulacji.

4. Wymień wskaźniki jakości regulacji odnoszące się do charakterystyki częstotliwościowej.

5. Wymień wskaźniki jakości regulacji związane z rozkładem pierwiastków równania charakterystycznego.